

Náplní disertační práce je studium vesnického prostředí mladšího středověku a raného novověku. Především jeho hospodářských a sídelních aspektů. Jako zdroj konkrétních poznatků jsou zvoleny enklávy zemědělsky marginálních půd, neboť s nimi jsou spojeny kontrastní sídelní situace. Ty mohou být pramenem o jevech obecnější povahy. Stanovené téma je rozděleno do pěti částí. V první je řešena obecná problematika intenzivního zemědělského využití marginálních půd. Ve druhé jsou diskutovány zemědělské systémy uplatňované na konkrétní enklávě v raném novověku – na navátých písčích u Sadské. Třetí část je věnována počátkům středověkého osídlení tohoto území, a to na základě písemných pramenů. Náplní čtvrté kapitoly je rozbor pozůstatků sídelních aktivit v podobě zaniklé středověké vesnice situované na navátých písčích – Kří u Sadské. Právě tato lokalita a zájem o relikty středověkých sídel dosud uchovaných v krajině se staly podnětem pro tuto práci.

Širší časové vymezení tématu je dáno dvěma skutečnostmi. (1) Intenzivní zemědělské využití marginálních půd souvisí až s mladším středověkem, konkrétně s rozvojem těch sociálně-kulturních a ekonomických systémů, které umožnily překonávat neúspěchy vysoce riskantních zemědělských strategií. (2) Rozšíření zájmu i na raný novověk je nutné, neboť až pro toto období je k dispozici dostatečné množství pramenů. Zemědělská výroba fungovala po celé sledované období v rámci podobných principů. Sledovaný časový úsek nepovažujeme za statické období. Raně novověkou situaci v 18. století chápeme jako výsledek sekundárního adaptačního vývoje a vzdáváme se nároku na jednoduchou retrogresivní projekci.

Osídlení enkláv marginálních půd souvisí s majetkovou fragmentarizací krajiny, s odtrháváním extenzivně využívaných ploch ze zázemí stávajících sídel a s následným snížením heterogenity dostupných přírodních zdrojů, které do té doby umožňovaly efektivní kombinaci komplementárních způsobů zemědělské produkce.